

PIRMIE SOĻI SOCIĀLAJĀ BIZNESĀ

PRIEKŠVārds

Iedomājies aizraujošu un atalgošu karjeru, kas dod Tev iespēju nopelnīt, darot to, kas Tev patīk, vienlaikus padarot pasauli labāku. Laipni lūdzam sociālajā uzņēmējdarbībā! Kaut gan pareizāk būtu teikt – sociālajā saimnieciskajā darbībā, jo uzņēmējdarbības jēdziens drīzāk paredz komercdarbību, kas paredz peļņas gūšanu, bet sociālajā biznesā tas nav primārais.

Vai jūties iedvesmots par domu, ka vari izmantot savas zināšanas un talantu, lai palīdzētu citiem? Vai vēlies mainīt kaut ko pasaulē vai ieviest izmaiņas noteiktu cilvēku grupās? Varbūt iededzies par vides problēmām, cilvēktiesībām, analfabētisma apkarošanu, izglītības uzlabošanu, personu ar īpašajām vajadzībām integrēšanu darba tirgū, tādā veidā padarot sabiedrības dzīvi labāku? Lai kāda būtu Tava interese, ir pienācis laiks, lai sāktu darīt darbu, kam Tu tici, kļūstot par sociālo uzņēmēju un sākot savu bezpeļņas biznesu. Bezpeļņas - skan nedaudz biedējoši, vai ne? Kā bezpeļņas saimnieciskās vienības dibinātājs (pazīstams arī kā sociālais uzņēmējs), Tu varēsi saņemt samaksu par padarīto darbu jeb algu. Lai gan jūs nevarat personīgi gūt peļņu un to sadalīt īpašnieku vidū, tomēr Tava bezpeļņas organizācija var radīt darbavietu Tev un daudziem citiem cilvēkiem, pierādot Tavas darbības jēgu un sniedzot labumu sabiedrībai.

Latvijā mēs esam sociālās inovācijas un uzņēmējdarbības agras attīstības stadijā. Kaut gan virzība ir lēna un mums vēl ir nesakārtota tiesiskā bāze, tas neapstādina darboties sociālajā uzņēmējdarbībā tos, kas to patiesi vēlas. Novēlu arī Tev meklēt vienmēr risinājumus, neskatoties uz dažādiem neparedzētiem izaicinājumiem, jo tikai ar patiesu neatlaidību mēs varam sasniegt to, ko vēlamies!

*Sociālās inovācijas centra
Valdes priekšsēdētāja*

Renāte Lukjanska

2013. gada nogale

norden

Ziemeļu Ministru padomes
birojs Latvijā

Šis izdevums ir tapis ar Ziemeļu Ministru padomes finansiālu atbalstu. Par publikācijas saturu atbild projekta vadītāji un tas ne vienmēr atspoguļo Ziemeļu Ministru padomes oficiālo viedokli vai politiskās nostādnēs.

SATURS

Ievads	4
Pirmais jautājums, kurš jāuzdod sev, ja vēlies kļūt par sociālo uzņēmēju	5
Ko tas nozīmē būt par sociālo uzņēmēju un kā to izjust?	6
Tavi pirmie 10 soļi	7
Ar kādām problēmām saskaras sociālie uzņēmēji?	9
Kā sākt meklēt finansējumu?	11
Daži veiksmes piemēri no Latvijas	12
Kas Latvijā darbojas sociālās uzņēmējdarbības informatīvās, tiesiskās un izglītojošās atbalsta jomās?	13

IEVADS

Sākot runāt par sociālo biznesu, pirmkārt, ir svarīgi skaidri nodēfinēt jēdzienu. Latvijas likumdošanā nav tiesiski nostiprināts nedz jēdziens – „sociālā uzņēmējdarbība”, „sociālais uzņēmējs”, nedz arī līdzīgs termins. Tomēr jāsecina, ka Komerclikumā ir skaidri pateikts, ka komercdarbības mērķis ir peļņas gūšana, kas ir pretstatā sociālās uzņēmējdarbības principiem. Tātad, neprecīza būtu jēdziena „sociālā komercdarbība” lietošana.

Komerclikums arī definē citu jēdzienu – saimnieciskā darbība – un tā ir sekojoša: „Saimnieciskā darbība ir jebkura sistemātiska, patstāvīga darbība par atlīdzību”. Tātad sociālās uzņēmējdarbības jēdziens precīzāk būtu lietojams kā **sociālās saimnieciskās darbības jēdziens**, jo uzņēmējdarbība ir tiesisko nozīmi zaudējis jēdziens, kura vietā tiek lietots jēdziens komercdarbība, tomēr šī izdevuma ietvaros tiks lietots jēdziens sociālā uzņēmējdarbība un sociālais uzņēmējs, jo tā ir pašlaik pierastā terminu lietošanas forma Latvijā. Atklāts joprojām paliek jautājums par to, kāds būtu jālieto jēdziens, lai precīzāk definēt pašu sociālās saimnieciskās darbības veicēju?

Neskatoties uz to, ka tiesiski par terminu var rasties diskusijas, ir nepieciešams dot skaidrojumu tam, kas tad ir šis termins. Sociālais uzņēmums ir sociālās saimnieciskās darbības veicējs, kas **veic saimniecisko darbību pievēršoties sociālo problēmu un/vai vides problēmu risināšanai**. Sociālajam uzņēmumam būs skaidra „sociālā misija”, kas nozīmē, ka sociālais uzņēmējs zinās, kādus centienus tas veic, lai uzlabotu sabiedrības dzīvi, kam tas cenšas palīdzēt, un kā plāno to izdarīt. Tā finansēšanas modelis var būt hibrīds, tomēr tā **lielākā ienākumu daļa nāks no sniegtajiem pakalpojumiem vai pārdotajām precēm**. Sociālā uzņēmuma statūtos būs skaidri definēts

tas, kas tiek darīts ar iegūto peļņu, kā tā tiek novirzīta sociālo vai vides problēmu risināšanai, reinvestējot to savā sociālajā misijā.

Sociāliem uzņēmumiem, atkarībā no valsts, varbūt dažādas juridiskās formas un izmēri: tie var variēt no lieliem valsts un starptautiskiem uzņēmumiem līdz mazām dažu cilvēku organizācijām, bet tiem visiem būs kopīgas iezīmes:

- galvenā **ienākumu gūšanas forma** ir preču un pakalpojumu pārdošana, nevis ziedojumi un granti;
- izveidoti, lai īpaši kaut ko mainītu sabiedrībā, to pozitīvi ietekmētu;
- gūto peļņu ieguldītu sociālajā misijā.

Ja Tev liekas, ka Tev ir tuvi šādas darbības principi, tad iespējams Tu esi topošais sociālais uzņēmējs. Sociālā uzņēmējdarbība var notikt jebkurā no nozarēm, tomēr bieži tā koncentrējas uz sekojošām darbībām, attiecīgajās jomās:

- Aizsargāt mūsu vidi;
- Paaugstināt informētību un rast līdzekļus, lai novērstu slimības;
- Uzlabot izglītības iespējas bērniem;
- Palīdzēt nabadzīgajiem;
- Palīdzēt vecāka gadagājuma cilvēkiem;
- Sniegt palīdzību ārkārtas situācijās;
- Sniegt palīdzību ļaunprātīgi pamestiem dzīvniekiem.

Tomēr tas nenozīmē, ka citās jomās nenotiek sociālā uzņēmējdarbība, ja esi atradis citu nišu un veidu, kā palīdzēt pasaulei, droši sāc darboties, lai realizētu savu ideju!

PIRMAIS JAUTĀJUMS, KAS JĀUZDOD SEV, JA VĒLIES KĻŪT PAR SOCIĀLO UZŅĒMĒJU

Sociālā uzņēmējdarbība - tas nav modes kliedziens, kas šodien atnāk un rīt aiziet, tas ir dzīves aicinājums, dzīves piepildījums un arī dažkārt smags darbs. Tāpēc Tev ir jābūt drošam, ka izdari pareizo izvēli.

Motivācija ir tas, kas Tevi virza uz mērķi, bet lai būtu motivācija, ir jāsaprot, kas tad ir Tavs mērķis? Iespējams, ka esi jau sapratis savu mērķi, tāpēc uzskati, ka tieši tas ir Tavas dzīves aicinājums. Tomēr nesteidzies: lai pārbaudītu, vai tā ir ilgstoša un noturīga interese vai tomēr īslaicīgs uzplaisnījums - to Tev pateiks tikai laiks. Tāpēc plānojot un lolojot savas sociālās uzņēmējdarbības sapni, nesteidzies. Ja tomēr vēl nezini, kāpēc vēlies kļūt par sociālo uzņēmēju, tad Tev ir jāatrod atbilde uz pirmo un iespējams, ka pašu sarežģītāko jautājumu:

kāda ir mana motivācija, kāpēc vēlos kļūt par sociālo uzņēmēju?

Ir svarīgi būt godīgam atbildot uz šo jautājumu, varbūt nebūs viegli rast atbildi. Atceries, ja tiešām esi noskaņots iet šajā virzienā, tad pirmajā vietā jābūt godīgam pret sevi. Tāpēc, lai palīdzētu saprast, kuram uzņēmējdarbības veidam Tu pieder, mēs iesakām **trīs lietas: pirmā lieta** – apskaties, kā savas vērtības ir noteikuši sociālie un klasiskie uzņēmēji Lielbritānijā (tabula zemāk). Kurai vērtējumu grupai tuvāks ir Tavs viedoklis? **Otrā lieta** – ja lasi angļu valodā, tad apskati rakstu (informatīvā materiāla beigās) par to, kas motivē pasaulē veiksmīgākos sociālos uzņēmējus. **Trešā lieta** - padalies ar pārdomām par savu motivāciju ar saviem tuviniekiem, draugiem, vecākiem, domubiedriem, varbūt viņu viedoklis Tev palīdzēs labāk saprast sevi – ieklausies un analizē, bet paturi prātā, ka Tu pieņem gala lēmumu.

Novērtē savu motivāciju, lai labāk saprastu, kāda uzņēmējdarbība Tev varētu būt labāk piemērota. **Padomā par to!**

Vērtība	Klasiskais uzņēmējs	Vērtība	Sociālais uzņēmējs
Neatkarība un autonomija	1. vietā	Darba nozīme un jēga, palīdzēšana citiem	1. vietā
Ienākumi un peļņa	2. vietā	Darba prieks un pašrealizācija	2. vietā
Darba prieks un pašrealizācija	3. vietā	Nepieciešamība gūt panākumus	3. vietā
Nepieciešamība gūt panākumus	4.	Radošums, iespēja darīt kaut ko jaunu	4.-5.
Nepieciešamība	5.	Citi iemesli	4.-5.
Radošums, iespēja darīt kaut ko jaunu	6.	Darbs ar cilvēkiem	6.
Ietekme un statuss	7.-9.	Iepriekšējā personīgā pieredze	7.
Darbs ar cilvēkiem	7.-9.	Neatkarība un autonomija	8.
Citi iemesli	7.-9.	Ietekme un statuss	9.
Iepriekšējā personīgā pieredze	10.	Nepieciešamība	10.
Darba nozīme un jēga, palīdzēšana citiem	11.	Ienākumi un peļņa	11.

KO TAS NOZĪMĒ BŪT PAR SOCIĀLO UZŅĒMĒJU UN KĀ TO IZJUST?

Ja neesi pārliecināts, vai vēlies sākt sociālo uzņēmumu, tad labāk uz brīdi pievienojies jau eksistējošai organizācijai un pavēro „dzīvi no iekšpuses”. Bieži šajos uzņēmumos labprāt pieņem brīvprātīgo darbā. Šī būs lieliska iespēja mācīties no ekspertiem, kas jau strādā sociālās uzņēmējdarbības lauciņā. Tu vari mācīties strādājot un esot par sociālā uzņēmuma sastāvdaļu, un tas ir labākais veids kā mācīties!

Izglīto un sagatavo sevi iespējamām izaicinājumiem un problēmām, ar kurām vari saskarties, jau laicīgi. Viens no izteicieniem, kuru Tev vajadzētu atcerēties: „tad, kad nokrītāt uz zemes, tas ir veids kā apskatīt zemi no jauna skatupunkta”. Tā ir īsta sociālā uzņēmēja pieeja. Dažreiz mūs tik ļoti biedē neveiksmes, ka mēs pat neuzdrošināmies kaut ko uzsākt, bet jebkura neveiksme tā ir Tava pieredze, kas liek saprast, ka kaut kas būs jādara savādāk, lai ideja būtu veiksmīga un dzīvotspējīga. Iespējams, ka sociālā uzņēmēja **vissvarīgākā īpašība ir**

drosme un spēja būt elastīgam. Drosme ļauj viņiem pievērsties problēmām un uzņemties riskus, kurus citi neuzdrošinātos. Viņu izturība ļauj pārvarēt šķēršļus un izturēt neveiksmes, lai sasniegtu sociālo pārmaiņu realizēšanu, jo panākumi nozīmē došanās no neveiksmes uz veiksmi, nezaudējot entuziasmu.

Mēs piedāvājam Tev iepazīt **četrus punktus**, kas, mūsaprāt, trāpīgi raksturo sociālo uzņēmēju:

- **motivēts radīt** sociālus, ētiskus un/vai vides uzlabojumus vai **risinājumus**;
- **reagē uz neatliekamām vajadzībām** un darbojas kā pārmaiņu ierosinātājs un virzītājs, lai atrisinātu problēmas;
- cer panākt maksimāli lielu savas organizācijas **pozitīvu ietekmi** uz sociālajiem/vides procesiem;
- vēlas izveidot **finansiālo ilgtspēju**, lai nodrošinātu uzņēmuma nākotni un darbotos identificēto sociālo/vides problēmu risināšanā.

KĀ KĻŪT PAR SOCIĀLO UZŅĒMĒJU?

R. Heubergs ir sociālais uzņēmējs, kas nodarbojas ar piesārņojuma problēmu risināšanu Cīrihē.

Kad viņam uzdeva jautājumu, kā var kļūt par sociālo uzņēmēju, viņa atbilde bija vienkārša: „Jūs nevarat kļūt par sociālo uzņēmēju. Es nekad to neplānoju un nepazīstu nevienu sociālo uzņēmēju, kas teiktu, ka vēlas kļūt par tādu. Ir jāsāk ar ideju, konceptu, un tad pēkšņi Jūs atklājat, ka esat sociālais uzņēmējs, pat par to nedomājot. Sāciet ar vēlmi un degsmi un meklējiet labu biznesa iespēju, labu ideju un pārējais sekos”.

Par sociālo uzņēmēju nevar kļūt tikai tāpēc, ka tas ir moderni, sākumā jātic lietai, kuru vēlies darīt un tad, iespējams, izrādīsies, ka tā ir sociālā uzņēmējdarbība, bet varbūt arī nebūs, ja Tu nesīsi pārmaiņas sabiedrībā citā formā, tas arī būs piensums. Patiesi sociālie uzņēmēji sākumā identificē problēmu, nedomājot par to, vai viņus nosauks par sociāliem uzņēmējiem: viņi vienkārši to dara, jo tic, ka tas ir jādara.

TAVI PIRMIE 10 SOĻI

Ja Tu plāno vai esi jau eksistējošs uzņēmums ar vēlmi radīt sociālas vai vides pārmaiņas, iespējas realizēt Tavu sapni pieaug.

Kāpēc tas ir aktuāli tieši tagad? Eiropas Savienības viens no uzstādījumiem 2014. – 2020. gadam, ir attīstīt sociālo ekonomiku un tās pamats – sociālā uzņēmējdarbība. Tāpēc, sākot ar 2014. gadu Latvijā būs pieejami papildus līdzekļi sociālās uzņēmējdarbības atbalstam.

TAVI 10 PIRMIE SOĻI:

1. Izvēlies sociālu izaicinājumu

Sociālajiem uzņēmējiem parasti ir iedvesmas avots. Tev nepieciešams sociāls izaicinājums, kuram Tu vēlies pievērsties. Piemēram, plastmasas pudeļu pārstrāde, kas palīdz samazināt vides piesārņotību ir viens no sociālās uzņēmējdarbības veidiem, jo palīdz aizsargāt vidi un aizstāv tādā veidā plašākas sabiedrības intereses.

2. Izpēti savu izaicinājumu

Pat ja Tev jau ir pieredze darbojoties ar sociālo izaicinājumu, kuru Tu vēlies risināt, tas nepadara Tevi par ekspertu. Tev ir nepieciešama padziļināta izpratne par to, kur Tu turpmāk vēlies pielikt savus pūliņus, tāpēc velti laiku izpētei. Centies atbildēt uz jautājumu, vai tiešām Tava ideja ir dzīvotspējīga, kādas vajadzības tā apmierinās un kas par to maksās?

3. Iegūsti globālu redzējumu

Pat ja Tava ideja pēc Tavām domām ir jārealizē vietējā līmenī, skaties plašāk. Tik daudzi resursi ir pieejami mūsdienās – tiešsaistes blogi, sociālie tīkli, vietējie un globālie sociālo uzņēmumu tīklojumi, pasākumi un kontaktbiržas, un tradicionālie mediji. Apskati, kādi ir līdzīgi piemēri pasaulē, mācies no viņu darbībām.

4. Izproti juridisko formu

Juridiskās formas izvēle ietekmēs Tavas organizācijas struktūru, pārvaldību, aplikšanu ar nodokļiem, likumdošanu un iespējas piesaistīt finanšu līdzekļus un sadarbības partnerus.

Juridiskā forma ir svarīgs izvēles kritērijs Tavam sociālajam biznesam.

Pašreiz (2013. gada nogale) likumdošanā nav nostiprināts sociālās uzņēmējdarbības jēdziens, tāpēc divas ieteicamās formas: sabiedrība ar ierobežoto atbildību vai nevalstiskā organizācija, kas papildus sociālo mērķu sasniegšanai drīkst veikt saimniecisko darbību. Pirms Tu izlem par sociālā biznesa juridisko formu, veic izpēti, aprunājies ar ekspertiem, satiecies ar jau strādājošiem sociālajiem uzņēmējiem.

Uzziņai: kopš 2013. gada maija Labklājības ministrijā top tiesiskās bāzes likumprojekts, kas noteiks, kāda būs sociālās uzņēmējdarbības juridiskā formā, tāpēc ja nesteidzies, gaidi, kad tiks pieņemts likums.

5. Arī sociālajā biznesā ir nepieciešams biznesa plāns

Pēc tā, kā esi veicis izpēti un apsvēris juridisko formu, ir jāķeras pie klasiskā biznesa plānošanas rīka – biznesa plāna, bet tā saīsinātā versija – „biznesa modelis”.

Būtiskākie jautājumi, uz kuriem Tev ir jāatbild biznesa plānā:

- Sociālais mērķis, kuram Tu seko. Piemērs, jauniešu bezdarbnieku nodarbinātības problēmas risināšana savā mikrorajonā;
- Tava produkta vai pakalpojuma definīcija. Piemērs, jauniešu radīti pakalpojumi un produkti un to virzīšana tirgū;
- Kas būs Tavi klienti? Piemērs, jauniešu apzīmēti T-krekli, kas tiks tirgoti kādā no veikalu tīkliem;

- Kāds ir Tavs mārketinga plāns? Piemēram, ar sociālo mediju palīdzību uzrunāt sabiedrību par jauniešu produktiem un pakalpojumiem un pievienoto vērtību, kuru pircējs rada, pērkot T-kreklu.
- Kāds ir Tavs finansēšanas plāns? Vai tie būs paša līdzekļi, aizdevums vai ziedojumi?

Sociālajam biznesam ir jākonkurē arī ar klasisko biznesu, tāpēc šeit ir svarīgas cilvēcīgās vērtības, kuras Tu liksi priekšplānā, lai būtu savādāks nekā klasiskais bizness.

Viens no veiksmīgākajiem biznesa plānošanas modeļiem pēdējos gados ir „Kanvas modelis” (skati sadaļā pie pielikumiem). Atceries, ka ar šī modeļa palīdzību Tu varēsi viegli atbildēt uz visiem tiem jautājumiem, kas rodas klasiskajā biznesā, Tev jāpatur galvā tika galvenais jautājums: „Kādu sociālo izaicinājumu es risināšu?”

6. Izpēti finansējuma iespējas

Viens no lielākajiem uzņēmējdarbības izaicinājumiem ir atrast resursus un kapitālu, lai uzsākt savu darbību. Kas attiecas uz sociālo uzņēmējdarbību, tad situācija ir vēl izaicinājumiem bagātāka nekā klasiskajā biznesā. Jo iespējams, ne visiem finansētājiem ir pietiekama izpratne par to, kas ir sociāls bizness un tāda biznesa finansēšana var šķist riskantāka. Tāpēc ir jāveic izpēte par to, kādi ārējās finansēšanas rīki varētu atbalstīt Tavu ideju, iekļaujot privāto, publisko un nevalstisko sektoru.

Izaicinājums, kas sagaida daudzus sociālos uzņēmējus ir investoru pieredzes trūkums sociālajā uzņēmējdarbībā. Viena no vietnēm, kur meklēt finansējuma iespējas Latvijā, ir www.esfinanses.lv. Tajā apkopota informācija par ES struktūrfondiem un citiem finanšu instrumentiem.

7. Meklē mentora vai konsultanta atbalstu, iegūsti informāciju

Atrodi sev mentora atbalstu. Ja Tev ir iespēja veidot attiecības ar mentoru no paša biznesa sākuma, tas var kalpot par kritisku panākumu atslēgu. Mentors ir biznesa profesionālis ar pieredzi, lai nodrošinātu stabilu uzņēmējdarbības padomu, atbalstu un iedrošinājumu tieši Tavā jomā. Ir svarīgi izvēlēties padomdevēju, kurš saprot Tavu unikālu situāciju un

izprot problēmas, ar kurām saskaras sociāli domājošs uzņēmējs. Kanādas Jaunatnes Uzņēmējdarbības fonda pieredze pierāda, ka izredzes ir daudz lielākas tiem sociālajiem uzņēmējiem, kuriem ir atbalsta mentors. Latvijā mentoringa pakalpojumus Tu vari meklēt esošajās mentoringa organizācijās, piemēram, www.lidere.lv, kas orientējas uz mentoringu sievietēm, tomēr jāskatās to noslogojums un pieejamība. Sociālās inovācijas centrs www.socialinnovation.lv – konsultācijas par sociālā biznesa idejas dzīvotspēju, darbojamies uz brīvprātīgā darba principiem, tāpēc mūsu iespējas sniegt konsultācijas ir ierobežotas. Latvijā šobrīd (2013) nav izveidots sociālās uzņēmējdarbības atbalsta tīkls, tomēr mēs ceram, ka tuvāko gadu laikā tāds taps un aizvien vairāk informācijas, zināšanu nodošanas, finansēšanas un citi rīki būs pieejami sociālajiem uzņēmējiem, tajā skaitā konsultācijas un mentoringa pakalpojumi.

Arī Latvijas Pašvaldību savienība aktīvi iesaistās sociālās uzņēmējdarbības jautājuma risināšanā, tāpēc vērsies savā pašvaldībā un uzzinu, iespējams uzņēmējdarbības atbalsta speciālists varētu Tev sniegt konsultāciju par sociālās uzņēmējdarbības atbalstu.

8. Izvēlies pareizo komandu

Tava komanda būs tas, kas veidos Tavu biznesu, tāpēc svarīgi ir piemeklēt cilvēkus, kas ir Tavi domubiedri un, kuriem ir saprotama Tavas sociālās uzņēmējdarbības vērtība, tomēr tas nenozīmē, ka Tavā komandā nav jābūt uz biznesu orientētiem komandas locekļiem. Tieši viņi palīdzēs Tev labāk saprast, kā virzīties uz sociālā mērķa sasniegšanu izaicinošajā biznesa vidē.

Atkarībā no tā, kas ir Tavs sociālā biznesa veids, Tev, iespējams, būs nepieciešami šādi komandas biedri: mārketinga speciālists, grāmatvedis, līdzekļu piesaistes speciālists, IT speciālists, produkcijas vai pakalpojuma noieta vadītājs u.c.

9. Esi saredzams un sadzirdams

Lai Tevi kāds saredzētu, ir jāparādās, lai Tevi kāds sadzirdētu – ir jāsāk runāt. Sāc runāt par savu ideju, mērķiem, skaidri definē, ko vēlies pateikt sabiedrībai. Mārketings un sabiedriskās attiecības kļūs par Tavas dzīves sastāvdaļu, jo Tev būs jākomunicē ar sabiedrību gan par problēmām, ar kurām Tu strādā, gan par risinājumiem, kurus Tu vēlies piedāvāt.

Pozitīvu rezultātu sasniegšanai jāapsver veiksmīga sociālo mediju kampaņu, ir svarīgi, lai maksimāli lielas sabiedrības grupas uzzina par tava uzņēmuma eksistence ar Tavas mājas lapas, logu un sociālo mediju platformām, piemēram, Facebook, LinkedIn, Twitter un YouTube.

10. Sasniedz pasauli

Tiklīdz Tavam sociālajam biznesam ir stabils pamats, un tas sāk radīt gan sociālo, gan ekonomisko vērtību, tas varētu būt laiks, lai veidotu izpratni par sava uzņēmuma sociālās ietekmes sfēras paplašināšanu. Izveidojot sākumā lokālu, tad reģionālu, nacionālu un visbeidzot globālu klātbūtni. Globālā klātbūtne varbūt Tev šķiet tāls un nereāls mērķis, tomēr neatmet to uzreiz, bet paturi prātā. Tas var palīdzēt iegūt papildus finansējumu un iespējas paplašināt savu pozitīvo ietekmi uz sabiedrību.

AR KĀDĀM PROBLĒMĀM SASKARAS SOCIĀLIE UZŅĒMĒJI?

Lai gan sociālā uzņēmējdarbība ir saimnieciskā darbība ar sociālu vērtību, jāatceras, ka tieši tāpat kā klasiskajam biznesam ir paredzami arī klupšanas akmeņi. Šī informatīvā materiāla mērķis ir ne tikai iepazīstināt Tevi ar to, kas ir sociālā uzņēmējdarbība un kāds ir tās sākums, bet arī pastāstīt par to, kādas ir tipiskās grūtības, ar kurām saskaras sociālie uzņēmēji pasaulē.

Problēmas, ar kurām saskaras sociālie uzņēmēji, var būt līdzīgas problēmām, kādas ir uzņēmējiem no klasiskā biznesa pasaules. Kad runa ir par uzņēmējdarbības uzsākšanu, efektīvu pārvaldīšanu un ilgtspējas nodrošināšanu, tad šo izaicinājumu priekšā visi uzņēmēji ir līdzvērtīgi. Pirms nākt tirgū ar jaunu biznesa ideju, sociālajam uzņēmējam ir jābūt skaidrai izpratnei par problēmām un jautājumiem, ar kuriem viņš var saskarties, lai varētu pieņemt tādus lēmumus, kas spēs rast risinājumu. Klasiskajam biznesā veiksmi vai neveiksmi galvenokārt nosaka peļņa, kuru gūst uzņēmējs, toties sociālajiem uzņēmējiem tā ir tikai daļa no veiksmes, tikpat svarīga ir arī otra veiksmes puse – **sociālā ietekme**, kuru rada sociālais uzņēmējs.

Šeit ir daži pārbaudījumi pārdomām, kurus Tev vajadzētu apsvērt, pirms doties tālāk:

Finansējuma piesaistes problēma

Tā ir visbiežāk sastopamā problēma jebkura biznesa uzsākšanai, bet jo īpaši - sociālā. Bieži tas ir saistīts ar finansētāju zināšanu trūkumu par sociālo biznesu, kas šķiet riskantāks nekā klasiskais. Bieži ar pašu sociālo uzņēmēju vāmajam spējam piedāvāt dzīvotspējīgu sociālā biznesa ideju. Lai kādi būtu iemesli, Tev ir jābūt gatavam, ka šī ir joma, kura ir visizaicinošākā un sarežģītākā. Lielākā daļa klasisko uzņēmumu darbojas gadiem ilgi, pirms tie sāk atpelnīt ieguldījumus, sociālajā biznesā situācija ir līdzīga, jābūt gataviem saskarties ar problēmām, tās risināt un būt pacietīgiem. Jautājums, uz kuru Tev būtu jāatbild: vai Tev ir cits ienākums, materiāls atbalsts, kamēr uzsāksi sociālo biznesu, līdz tas spēs Tev nodrošināt stabilu atalgojumu?

Pieredzes trūkums

Daudzi sociālie uzņēmēji nespēj vadīt savu sociālo uzņēmējdarbību, jo to darba pieredze nekad nav bijusi saistīta ar biznesu. Viņiem bieži trūkst uzņēmējdarbības prasmes, kas nepieciešamas, lai ilgstoši gūtu panākumus. Vai zināt, kas ir biznesa plāns, mārketinga stratēģija, klientu serviss, balance? Ja nē, tad iespējams, ka tie ir termini, kas Tev būs jāapgūst, ja plāno darboties sociālās uzņēmējdarbības jomā. Vai Tu esi gatavs apgūt jaunas prasmes?

Problēma atrast talantīgus darbiniekus

Varbūt biznesa sākumā tā šķiet tāla problēma, bet laikam ejot, tā var parādīties. Ekonomikas ministrijas pēdējā ziņojuma (2013) prognozes liecina, ka Latvijā tuvāko gadu laikā būs vērojams kvalificēta darbaspēka trūkums daudzās nozarēs. Tas nozīmē, ka konkurence klasiskajā sektorā par labiem darbiniekiem pieaugs, radot aizvien labāk apmaksātas darbavietas, ar kurām sociālajam uzņēmējam, īpaši darbības sākumā, būs sarežģīti konkurēt.

Tāpēc viena no labākajām pieejām, ja Tava domu biedru grupa kļūst arī par šī sociālā uzņēmuma darbiniekiem, pārņemt to funkciju pārvaldi, kuras katrs vislabāk pārzina.

Tie ir tikai daži no iespējamiem izaicinājumiem, ar kuriem iespējams, ka saskarsieties savas darbības laikā, tomēr nebūt ne vienīgie, tāpēc esiet gatavi smagam darbam, kuru rezultāts bieži vien nebūs tik daudz izteikts naudas izteiksmē, cik pozitīvo pārmaiņu ieviešanā sabiedrībā.

Sociāliem uzņēmumiem bieži ir nepieciešams ilgs laiks, lai sāktu darboties veiksmīgi

Tas ir saistīts ar jau pieminēto finansējuma un prasmju trūkumu, kuras sākumā ir jāapgūst, ja nākat no citas nozares vai sfēras. Parasti analīzes process var aizņemt no sešiem līdz divpadsmit mēnešiem pirms Tu vari uzsākt savu sociālo darbību. Atceries: jo rūpīgāk veiksi analīzi, jo vairāk iespēju, ka Tev izdosies. Var paiet vēl trīs vai četri gadi pirms Tavs sociālais uzņēmums segs savus izdevumus un nesīs peļņu. Tas ir laiks, kas nepieciešams, lai attīstītos un augtu, kļūstot par veiksmīgu sociālo uzņēmumu. Vai esi gatavs īstenot smagu darbu?

Smags darbs nekad neapstājas

Darboties jebkurā biznesā, bet jo īpaši sociālajā uzņēmējdarbībā, nenožīmē to, ka pēc noteikta laika kļūst vieglāk - smagais darbs var turpināties un turpināties. Pat veiksmīgākie sociālie uzņēmumi tāpat ir pakļauti neveiksmei, jo konkurence kļūst sīvāka globāli un lokāli; ražošanas izmaksas pieaug, darbinieki maina darbavietas, tirgus prasības mainās, un Tev ir jābūt gatavam uz to visu reaģēt. Vai esi gatavs garajam maratonam?

Likumdošanas/tiesiskās formas jautājumi

Bieži lieliskas idejas tiek kavētas normatīvo šķēršļu dēļ, tāpēc ir svarīgi apzināties juridiskos vai likumdošanas izaicinājumus, ar kuriem vari saskarties. Latvijā visticamāk tā varētu būt juridiskā forma, kas vēl nav definēta, bet arī turpmāk jārēķinās, ka likumdošana un normatīvā bāze būs tā lieta, kas var Tev sagādāt daudzus sarežģījumus. Uzsākt jaunu biznesu var būt pietiekami apgrūtināši, jo ir jāsakārto reģistrācijas process, jāsakārto Valsts ieņēmumu dienesta atskaites un jāvada grāmatvedība, tomēr, ja esi nobriedis, tad tam nevajadzētu būt šķērslim, kas atturētu Tevi no idejas realizācijas.

KĀ SĀKT MEKLĒT FINANSĒJUMU?

Finansējums ir pati lielākā problēma, ar kuru saskaras sociālie uzņēmēji, tāpēc informatīvā materiāla ietvaros vēlamies nedaudz vairāk skaidrot, kādas ir finansējuma iespējas, no kā tās ir atkarīgas.

Pirms meklēt finansējumu, ir **jābūt sekojošiem punktiem:**

- skaidra izpratne par sociālā uzņēmuma juridisko formu;
- skaidriem finanšu mērķi (cik naudas ir nepieciešams Tavu aktivitāšu uzsākšanai);
- rūpīgi sagatavotiem finanšu dokumentiem/aprēķiniem (plānotie ienākumi, naudas plūsma).

Sociālie uzņēmēji ilgtspējas nodrošināšanai bieži rada „jauktā” tipa finansēšanas modeļus. Tas nozīmē, ka tiek izmantoti gan finanšu instrumentu piedāvātārie risinājumi, kas tiek ieguldīti sociālajā uzņēmējdarbībā no finansētāju puses bez atgriešanas nepieciešamības, gan investīcijas, kuras ir jāatgriež, gan arī pašu saimnieciskā darbība, kas nes peļņu. Jāsaprot, ka atšķirībā no organizācijas statusa atšķirsies arī finansējuma sniedzējs „investors”. „Investori”, kuri piešķir līdzekļus sociālajai uzņēmējdarbībai (biedrības vai nodibinājuma juridiskā forma) un „investori”, kuri investē vai aizdod sociālos uzņēmumos, kuriem ir sabiedrības ar ierobežotu atbildību statuss (SIA), mēdz atšķirties. Vienā gadījumā tās būs organizācijas, kuras ievieš Eiropas Savienības struktūrfondus, savukārt, SIA formā tās varbūt arī bankas.

Tomēr, lai uz kuru investīciju/ieguldījumu veidu Tu pretendētu, ir jābūt **pamatotiem un precīzi sastādītiem dokumentiem**, kas norāda uz veikto izpēti un pamatotiem aprēķiniem.

- a) Ja vērsies pie finansējuma sniedzēja, kas iegulda Tavā organizācijā uz dotāciju principa, tātad, kas tiks izlietots noteiktam

mērķim un netiks prasīts atpakaļ, tad visticamāk, ka šāda līdzekļu iegūšana būs iespējama no dažādiem fondiem, tajā skaitā Eiropas Savienības struktūrfondiem. Vairāk informācijas: www.esfinanses.lv un www.esfondi.lv.

- b) Ja tā būs finanšu institūcija, pie kuras griežies finansējuma iegūšanai, tad būs nepieciešams biznesa plāns.

Daži padomi, kas palīdz piesaistīt finansējumu:

- a) sāk ar biznesa plānu vai projekta pieteikumu, jo tas noteikti būs sākums, ja vēlies piesaistīt finansējumu no ārpusē;
- b) sarēķini precīzi, cik līdzekļu ir nepieciešams aktivitāšu uzsākšanai un ikmēneša tēriņiem (algām, īrei, u.c.);
- c) atrodi profesionāli, kas prot piesaistīt līdzekļus (projektu pieteikumu speciālists, finanšu konsultants u.c.);
- d) neesi slinks, nesūti biznesa plānu pa e-pastu, bet sarunā tikšanos. Ņem vērā, ka finansētāji parasti ir aizņēmti cilvēki, tāpēc esi īss un konkrēts.

Latvijā šobrīd (2013) nepastāv speciāli sociālajai uzņēmējdarbībai izstrādātas atbalsta programmas, kas veicinātu sociālo uzņēmējdarbību, tomēr tās, visticamāk, būs pieejamas sākot ar 2014. gadu. Neskatoties uz to ir iespēja izstrādāt biznesa plānu un prezentēt savu ideju bankām, kā arī pieteikties finansējumam caur daudzveidīgiem atbalsta pasākumiem Eiropas Savienības struktūrfondu ietvaros un citu finanšu atbalsta rīku ietvaros.

DAŽI VEIKSMES PIEMĒRI NO LATVIJAS

1. Otrā elpa - „Otrā elpa. BB” & „Otrā elpa. Stabu” Rīgā un „Otrā elpa. Pludmale” Liepājā ir labdarības veikali un veids, kā piesaistīt nepieciešamos līdzekļus labdarības un sociālu projektu atbalstam. Mūsu darbība balstās uz trīs pamatvērtību – **labdarības, vides saudzēšanas un sociālās atbildības** – mijiedarbību. Mūsu misija ir veicināt sociālo vērtību izpratni, pozitīvas sociālās izmaiņas, vides saudzēšanu, kā arī būt par sabiedrības izvēlētu starpnieku labdarības projektu īstenošanā.

Vairāk info: www.otraelpa.lv

2. HOPP – pielāgoti cilvēkiem ar kustību traucējumiem. HOPP ir Latvijā izgatavoti trīsriteņi gan bērniem un jauniešiem ar kustību traucējumiem, gan senioriem. Tos var izmantot gan rehabilitācijas nolūkos, gan kā sporta inventāru, gan arī kā pārvietošanās palīglīdzekli pilsētvīdē un lauku apvidū. Trīsriteņi dod iespēju gan fiziskām aktivitātēm ārpus mājas, gan iespēju doties pastaigā ar draugiem vai ģimeni, gan atpūsties pie dabas – un kur nu vēl tā brīnišķīgā sajūta, kad vējš matos!

Vairāk info: www.hopp.lv

3. MAMMU - ir pirmais sociālais modes zīmols Latvijā, kurš sadarbībā ar jaunajām māmiņām rada lina, trikotāžas un zīda šalles. *MAMMU* dibināts 2010. gada jūnijā, un idejas autori un virzītāji ir sociālais investors Andris Rubīns, logo autors Jānis Birznieks, mājaslapas autors Oskars Cīsis, kā arī radošais direktors Fions Dobins (vācietis, studējis dizainu Berlīnes Mākslas Universitātē). *MAMMU* darbojas pēc *Grameen* sociālā biznesa principiem. Vadoties pēc šīs ideoloģijas uzņēmuma galvenais mērķis ir radīt sociālu labumu iesaistītajām mammām.

Vairāk info: www.mammu.lv

4. Ziedot.lv kiosks - Ziedot.lv kiosks ir pirmā tirdzniecības vieta Latvijā, kas pircējiem piedāvā iegādāties sociāli jūtīgu sabiedrības locekļu izgatavotus rokdarbus, rotaļlietas, keramiku, auduma izstrādājumus un citas brīnišķīgas preces, kas veidotas ar īpašu mīlestību un sirds siltumu! Visa peļņa, kas gūta no Ziedot.lv kioskā pārdotajām precēm tiek ziedota labdarībai un sniedz milzīgu atbalstu tās radītājam.

Vairāk info: www.ziedot.lv/lv/info/ziedot-lv-kiosks

5. Vēl viens Ziedot.lv sociālās uzņēmējdarbības piemērs ir SIA Ziedot.lv. Labdarības portāls Ziedot.lv 2009.gadā ir izveidojis SIA Ziedot.lv sociālo uzņēmumu. Uzņēmums sniedz kvalitatīvus un konkurētspējīgus pakalpojumus biznesam Latvijā, iegūto peļņu ieguldot Ziedot.lv labdarības projektos.

Vairāk informācijas: www.socialaisuznemums.lv

6. Wooly World - Uzņēmuma filozofijas pamatā ir sociāli atbildīga uzņēmējdarbība – sociālās vienotības izveide un cieņa vienam pret otru. Izvēloties Wooly Organic rotaļlietas, jūs palīdzat nodrošināt darba iespējas cilvēkiem ar invaliditāti. Ceram, ka mūsu ilgtspējīgais rotaļlietu dizains liecinās nākamajām paaudzēm par laikmetu, kurā dzīvojam pašlaik, cenšoties rast līdzsvaru starp sociālajiem, vides un ekonomiskajiem aspektiem. Dizaina autors: Latvijas Mākslas akadēmija.

Vairāk info: www.woolyworld.lv

7. Lude – Āgenskalnā atvērta aušanas studija „Lude” — jauns sociālās uzņēmējdarbības zīmols, kas apvieno atbildību pret vidi un sabiedrību ar mūsdienīgu dizainu. „Lude” ir saīsinājums no vārdiem „lupatu deķis” un reizē latīņu valodā nozīmē „spēlēties”. „Ludē” seniori aicināti aust paklājus ne vien kopīgi labi pavadot laiku, bet arī nopelnot par padarīto darbu. Studija piedāvā iespēju pensionāriem apgūt aušanas prasmes, sanākt kopā, parunāties, iedzert tēju, kā arī socializēties ar bērniem un trīsdesmitgadnieku paaudzi īpašos ģimeņu pasākumos.

Vairāk info: www.lude.lv

VAI IZDOSIES SAKĀRTOT LIKUMDOŠANU?

Citāts no: <http://m.la.lv/business-palidzet-cilvekiem/>

D. Fromholde (Labklājības ministrijas eksperte) sola – LM ministrija valdībai SU koncepciju iesniegšot nākamā gada (2014) pirmajos trīs mēnešos. Paies vismaz vēl gads likuma gatavošanai, ja valdība koncepciju atbalstīs. D. Fromholde teic, ka sociālā uzņēmuma definīcija Latvijā būs tāda pati kā ES regulā, tiekot domāts par nodokļu atlaidēm, priekšrocībām valsts un pašvaldību iepirkumos. Nacionālajā attīstības plānā valsts ir solījusi atbalstu sociālajai uzņēmējdarbībai līdz 2020. gadam, tomēr konkrētas atbalsta summas nav zināmas.

KAS LATVIJĀ DARBOJAS SOCIĀLĀS UZŅĒMĒJDARBĪBAS INFORMATĪVĀS, TIESISKĀS UN IZGLĪTOJOŠĀS ATBALSTA JOMĀS?

Sociālā uzņēmējdarbība ir jauna saimnieciskās darbības forma Latvijā, tāpēc jo vairāk informācijas mēs spēsim par to sniegt, jo lielākas izredzes tai kļūt atpazīstamai. Mēs esam apkopojusi informāciju, kas Tev kā topošajam sociālajam uzņēmējam būs noderīga, izglītojoties sociālajā uzņēmējdarbībā. Jāņem vērā, ka informācija, iespējams, ir nepilnīga, tāpēc būsīm priecīgi par ieteikumiem no cilvēkiem, kas vēl darbojas sociālās uzņēmējdarbības atbalsta jomās.

Latvijā darbojas **Sociālās uzņēmējdarbības attīstības fonds** www.suaf.lv

Fonda mērķis ir tādu ekonomisko attiecību veicināšana, kur galvenais kritērijs ir sociālā atbildība. Piedalās normatīvās bāzes ieteikumu izstrādē.

Latvijā sociālo uzņēmējdarbību aktīvi atbalsta **Sorosa fonds**, kas sadarbībā ar **Britu Padomi** un **Rīgas Ekonomikas augstskolu** ik gadu rīko Sociālās uzņēmējdarbības forumu. Pēdējais forums norisinājās 2013. gada 7. un 8. novembrī. Informācija pieejama: www.sefriga.lv

Piedalās normatīvās bāzes ieteikumu izstrādē.

Providus - sabiedriskās politikas centrs 2013. gada oktobrī ir nācis klajā ar jaunu mājaslapu, kurā apkopo informāciju par sociālo uzņēmējdarbību, kā arī aktīvi darbojas sociālās uzņēmējdarbības izglītošanā un normatīvās bāzes ieteikumu izstrādē.

Atsevišķi realizētie projekti un projekti realizācijas stadijā:

1. Providus: Sociālās uzņēmējdarbības koncepts Latvijā. Projekta mērķis ir apzināt sociālās uzņēmējdarbības iespējas Latvijā un sniegt priekšlikumus tiesiskā regulējuma izstrādei, uzlabošanai un ieviešanai.

Projekta ietvaros tapis **pētījums** „Latvija ceļā uz sociālo uzņēmējdarbību”. Projekta pētnieces A. Lešinskas prezentācija „Kas ir sociālā uzņēmējdarbība?” sociālās uzņēmējdarbības forumā „Laiks iesaistīties!”. Abus materiālus

var meklēt internetā. Projekta ietvaros tapušas publikācijas: „Māte Terēze + Bils Geits. Varbūt abi?” (autore R. Pīpiķe, LPA direktore); „Biznesa ētiskā un sociālā seja” (autore A. Lešinska, PROVIDUS pētniece); „Valsts neizdarīs visu” (autors G. Litvins, PROVIDUS pētnieks). **Projekts tika īstenots: 2011. gada 3. oktobris – 2012. gada 31. oktobris.**

2. Nodibinājums „Biznesa attīstības fonds” aicina **jauniešus vecumā no 18 – 25 gadiem** piedalīties projektā **„Sociālā uzņēmuma izveidošanas spēle jauniešiem”**. **Projekta mērķis:** nodrošināt inovatīvi preventīvos pasākumus jauniešu sociālās atstumtības un nabadzības riska mazināšanai, īstenojot izglītojošu apmācību spēli jauniešiem par sociālo uzņēmumu veidošanu un veicot pieredzes apmaiņu ar sociāli atbildīgiem uzņēmumiem. **Mērķa grupa: 40 jaunieši vecumā no 18 līdz 25 gadiem. Īstenošanas vieta: Rīga, Kr. Valdemāra iela 38, 306-1 telpa. Projekta īstenošanas periods: 01.08.2013. - 31.07.2014.**

Vairāk informācijas: <http://www.biznesa-attistiba.lv/index.php?lng=lv&id=21>

3. Nodibinājums „Biznesa attīstības fonds” 2012. gadā realizēja Eiropas Sociālā fonda apstiprinātu projektu „NVO kapacitātes stiprināšana veicinot sociālo uzņēmējdarbību Latvijā”. **Projekta mērķis –**

stiprināt nodibinājuma „Biznesa attīstības fonds” kapacitāti, ieviešot jaunu pakalpojumu, un veicināt sociālo uzņēmējdarbību pie NVO. 2012. gada 23. novembrī notika konference **„Sociālā uzņēmējdarbība - Latvijas ekonomikas un reģionālās attīstības iespēja vai drauds”**. Konferenču tēmas un pieejamās prezentācijas:

- Latvijas Valsts politika sociālās uzņēmējdarbības attīstībā Latvijā
- Latvijas Valsts reģionālā politika un iespējas sociālās uzņēmējdarbības attīstības veicināšanā reģionos
- Latvijas Bankas prognozes par ekonomisko situāciju tuvākajā nākotnē Latvijā
- NVA iespējas nodarbinātības veicināšanā
- Sociālās uzņēmējdarbības attīstības nepieciešamība pašvaldībās
- Sociālās uzņēmējdarbības iespējas Latvijā. Šodien un rīt
- Pētījuma par sociālo uzņēmējdarbību rezultāti un priekšlikumi
- Sociālā uzņēmējdarbība - uz cilvēciskām, valsts un organizācijas vērtībām pamatota uzņēmējdarbība
- Sociālā uzņēmējdarbība: tās nozīmība, teorētisko koncepciju dažādība un reālā īstenošana Latvijā

Prezentācijas var apskatīt: <http://www.biznesa-attistiba.lv/index.php?lng=lv&id=21> (lapas apakšā).

PAPILDUS INFORMĀCIJA UN RESURSI LATVIEŠU VALODĀ:

1. Sociālā uzņēmējdarbība Latvijā - YouTube

www.youtube.com/watch?v=s-5DEjt9OZ8

2. Gribi padarīt pasauli labāku? Tu vari!

www.monday.lv/gribi-padarit-pasauli-labaku-tu-vari/

3. Izveido sociālo uzņēmumu

www.esilabs.lv/article/lv/Socials_uznemums

KAS LATVIJĀ VEIC PĒTNIECISKO DARBĪBU SOCIĀLĀS UZŅĒMĒJDARBĪBAS JOMĀ?

Latvijā pašlaik ir pieejami sekojoši 2 pētījumi latviešu valodā:

1. Providus pētnieces A. Lešinskas pētījums „**Latvija ceļā uz sociālo uzņēmējdarbību**”;
2. Pētnieka M. Pūķa (Dr.oec., Dr.phys.) pētījums/zinājums „**Sociālās uzņēmējdarbības attīstības iespējas Latvijā**”.
3. Pētnieces L. Dobeles promocijas darbs par tēmu „**Sociālās uzņēmējdarbības attīstības iespējas Latvijā**”, atrodas aprobācijas stadijā.

PUBLIKĀCIJAS PAR SOCIĀLO UZŅĒMĒJDARBĪBU IR VEIKUŠI SEKOJOŠI LATVIJAS PĒTNIEKI:

- L. Dobeles un A. Dobeles (2010) Functions of social entrepreneurship and situation in Latvia.
- I. Kalve, Dr.oec. (2011) Sociālā uzņēmējdarbība un informācija par to Latvijas publiskajā telpā.

KUR VAR STUDĒT SOCIĀLO UZŅĒMĒJDARBĪBU LATVIJĀ?

Latvijas Kristīgā Akadēmija piedāvā Profesionālās maģistra studiju programma „Sociālās uzņēmējdarbības vadība”, kods 47762. Iegūstamais grāds: profesionālais maģistra grāds sociālās uzņēmējdarbības vadībā. Vairāk info: <http://kra.lv/studiju-programmas/magistra-studijas/>.

Profesionālā maģistra studiju programma „Sociālās uzņēmējdarbības vadība” (profesionālā maģistra grāds sociālās uzņēmējdarbības vadībā) ir vienīgā sociālās uzņēmējdarbības studiju programma Latvijā, kas balstās inovatīvajā Eiropas Savienības sociālās ekonomikas (*Social Economy*) konceptā. Studiju programma akreditēta 2013. gada 3. jūlijā studiju virziena „Sociālā labklājība” ietvaros uz maksimālo periodu 6 gadi.

RAKSTI UN RESURSI ANGLŪ VALODĀ:

What Motivates the Best Social Entrepreneurs?

<http://www.northeastern.edu/sei/?p=1970>

What is Social Entrepreneurship?

<http://www.pbs.org/opb/thenewheroes/whatis/>

Opinion: Why not Everyone Should be A Social Entrepreneur

<http://dowser.org/opinion-why-not-everyone-should-be-a-social-entrepreneur/>

Ashoka

The global association of the world's leading social entrepreneurs

<http://www.ashoka.org>

The Skoll Foundation

A group committed to advancing systemic change to benefit communities around the world by investing in, connecting and celebrating social entrepreneurs.

<http://www.skollfoundation.org>

APMĀCĪBAS SVEŠVALODĀ PAR SOCIĀLO UZŅĒMĒJDARBĪBU:

Sociālās uzņēmējdarbības bezmaksas kursi:

Līdz šim apjomīgākais sociālās uzņēmējdarbības tiešsaistes video kurss.

<https://www.udemy.com/socialentrepreneurship/>

Cita iespēja apgūt sociālās uzņēmējdarbības uzsākšanu

<https://iversity.org/courses?r=7ebf2>

MĒS NOVĒLAM, LAI TEV IZDODAS!

